

Διερεύνηση των απόψεων σπουδαστών σχετικά με την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ενηλίκων στο γνωστικό αντικείμενο του Προγεννητικού Ελέγχου

Σιούρδα Πηνελόπη

Τεχνολόγος Ιατρικών Εργαστηρίων, Μ. Ed Εκπαίδευση Ενηλίκων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Σημαντικό ρόλο σε όλη την εκπαιδευτική διαδικασία διαδραματίζει το εκπαιδευτικό υλικό το οποίο πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις και να επιτελεί συγκεκριμένες λειτουργίες. Ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού υλικού έγινε στα πλαίσια της διαμορφωτικής αξιολόγησης που είχε ως στόχο την αναπροσαρμογή του υλικού έτσι ώστε να καταστεί κατάλληλο για εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των απόψεων φοιτητών σχετικά με την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με γνωστικό αντικείμενο τον προγεννητικό έλεγχο.

Υλικό-Μέθοδος: Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 31 φοιτητές του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Ως εργαλείο για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο αυτό-αναφοράς, με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Η συλλογή των δεδομένων της μελέτης πραγματοποιήθηκε από τον Μάρτιο του 2011 έως τον Απρίλιο του 2011. Εφαρμόστηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση. Η επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων έγινε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS ver.13.0.

Αποτελέσματα: Η πλειοψηφία των σπουδαστών (71%) θεωρεί «Πολύ» επίκαιρη τη βιβλιογραφία ενώ στην ερώτηση που διερευνά την επάρκεια της βιβλιογραφίας το 64,5% των ερωτηθέντων τη θεωρεί «Πολύ» επαρκή. Στις ερωτήσεις όπου εξετάζεται η σαφήνεια του υλικού και η δυνατότητά του να καλύπτει τα κενά των προηγούμενων γνώσεων των σπουδαστών στον Προγεννητικό Έλεγχο, υψηλά ποσοστά έλαβαν οι επιλογές «Πολύ» με ποσοστά 71% και 61,3% αντίστοιχα.

Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κρίθηκαν πολύ ικανοποιητικά και οι φοιτητές εκτίμησαν το παραγόμενο εκπαιδευτικό υλικό ως συμβατό με τις Αρχές της εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Λέξεις-Κλειδιά: Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση ενηλίκων, τριτοβάθμια τεχνολογική εκπαίδευση, εκπαιδευτικό υλικό, προγεννητικός έλεγχος.

Υπεύθυνος Αλληλογραφίας: Σιούρδα Θ. Πηνελόπη, Νέστωρος Τουμπέλη 5 Λητή, Θεσσαλονίκη, τηλ. 6975851511, 23940 73667, email : sioupop@gmail.com.

Investigation on students' views on evaluating the educational material on distance-adult-education in the subject of Prenatal check-up

Siourda Penelope

Medical Laboratory Technologist, M. Ed Adult Education

ABSTRACT

Introduction: An important role throughout the educational process plays the educational material which must meet specific requirements and to perform specific functions. The testing of the effectiveness of the educational material was part of a formative evaluation, and had as a purpose to adapt the material and make it suitable for distance-Adult-Education.

Aim: The purpose of this study was to explore the students' views on the evaluation of the distance learning training materials on prenatal check-up.

Method and Material: The sample was consisted of 31 students of the Alexandrio Technological Institute (ATEI) of Thessaloniki. As a tool for data collection, a self-reported questionnaire was used with closed and opened types of questions. Data was collected between March and April of the year 2011. A descriptive statistical program was applied. For the processing of the statistical data, the statistical program SPSS ver.13.0 was used.

Results: The majority of students (71%) considers 'very' current the bibliography used and on the question

investigating the adequacy of the bibliography, 64.5% of respondents consider it 'very' adequate. On questions asking about the clarity of the material and its ability to cover any students' gaps on previous knowledge in Prenatal check up, high rated were the choices 'Very' with rates of 71% and 61.3% respectively.

Conclusions: The results of the evaluation were considered very satisfactory and the students appreciated the produced educational material as consistent with the Principles of Distance Adult Education.

Key words: Distance-adult education, higher-technological education, educational materials, prenatal check-up.

Corresponding Author: Siourda Th. Penelope, Nestoros Toumpelis 5 Liti, Thessaloniki, tel. 6975851511, 23940 73667, email: sioupop@gmail.com.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, τα Πανεπιστήμια και τα Τεχνολογικά Ιδρύματα που βασίζονται στην πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία χαρακτηρίζονται από μια σειρά περιορισμούς σε ό, τι αφορά την πρόσβαση σ' αυτά: αδυναμία της φυσικής παρουσίας του σπουδαστή στις αίθουσες διδασκαλίας, υποχρέωση εισαγωγικών εξετάσεων, μικρή κάλυψη του φάσματος των ηλικιών, μονοσήμαντος καθορισμός της μορφωτικής πορείας από την αρχική επιλογή που κάνουν οι φοιτητές, έλλειψη προσφοράς αυτοτελών μορφωτικών κύκλων μικρής διάρκειας.¹ Οι περιορισμοί αυτοί οδηγούν στην ανάγκη για παράλληλη ανάπτυξη εναλλακτικών συστημάτων, απαλλαγμένων από τους περιορισμούς που σκιαγραφήθησαν παραπάνω. Στη συμβατική εκπαίδευση η διδασκαλία συνιστά μια υπηρεσία που καταναλώνεται την ίδια στιγμή της παραγωγής της. Σε ακαδημαϊκό επίπεδο οι φοιτητές προσέρχονται στους καθηγητές, στα αμφιθέατρα όπου δίνουν τις διαλέξεις τους, στα εργαστήριά τους, σε χρόνο που αυτοί καθορίζουν.² Η παρουσία των

σπουδαστών στα αμφιθέατρα δεν είναι υποχρεωτική καθώς δεν παρακολουθείται με το σύστημα των παρουσιών. Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι όμως να συμμετάσχουν επιτυχώς στις εξετάσεις στο τέλος κάθε εξαμήνου. Πολλοί ενήλικοι φοιτητές, εκμεταλλευόμενοι αυτό το δικαίωμα, επιλέγουν τη μη φυσική παρουσία τους στον ίδιο χώρο με τον εκπαιδευτή χωρίς όμως να έχουν τη συνεχή καθοδήγηση και ενθάρρυνση ενός προσεγμένου διδακτικού υλικού. Τα χαρακτηριστικά αυτού του υλικού άπτονται της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και των χαρακτηριστικών αρχών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Το κενό αυτό της συμβατικής εκπαίδευσης καλείται να καλύψει το επικείμενο διδακτικό υλικό προσαρμοσμένο στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παραϊατρικών τμημάτων της Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

Η σημασία της παρούσας μελέτης έγκειται στο γεγονός ότι απευθύνεται σε όλους όσους ενδιαφέρονται για το συγκεκριμένο θέμα, αφού επιδιώκει να διερευνήσει τις απόψεις των φοιτητών για τους παράγοντες που

ορίζουν ένα εκπαιδευτικό υλικό ως αποτελεσματικό και παράλληλα να προσδιορίσει την αναγκαιότητα ή μη παρεμβατικών βελτιώσεων. Κατά τους Bird και συν.,³ η αποτελεσματικότητα των σπουδών από απόσταση είναι ένα ζήτημα που απασχολεί όχι μόνο τα ιδρύματα που παρέχουν προγράμματα αυτού του τύπου, αλλά τους σχεδιαστές των προγραμμάτων, τους ίδιους τους εκπαιδευτές και τους εκπαιδευόμενους

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των απόψεων σπουδαστών σχετικά με την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με γνωστικό αντικείμενο τον προγεννητικό έλεγχο.

Υποθέσεις

- Προκειμένου το εκπαιδευτικό υλικό να είναι κατάλληλο για εξ αποστάσεως Εκπαίδευση Ενηλίκων και να συντελεί σε ουσιαστική μάθηση πρέπει να έχει συμπαγές κείμενο, με κατανοητή ροή του λόγου και απόλυτα τεκμηριωμένα στοιχεία που να ενισχύουν την αρτιότητα και την επιστημονικότητά του. Επιπρόσθετα, να έχει συγγραφεί με σαφήνεια, επεξηγώντας δύσκολες έννοιες και σημεία με φιλικό προς τον σπουδαστή τρόπο γραφής.⁴
- Το εκπαιδευτικό υλικό στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση Ενηλίκων στο

σύνολο του είναι απαραίτητο να προωθεί αποτελεσματικά τον ενεργητικό τρόπο μάθησης. Το εκπαιδευτικό υλικό γίνεται πιο άμεσο, αμφίδρομο και αποτελεσματικό, διδάσκει και συγχρόνως εμπλέκει το σπουδαστή σε συστηματική διαδικασία μελέτης. Οι φοιτητές δεν παραμένουν απλοί ακροατές ενός διδάσκοντα σε ένα αμφιθέατρο, αλλά αυτόνομα και μεθοδολογικά μέσα από ένα χρονοδιάγραμμα μελετούν το εκπαιδευτικό υλικό.⁵

- Η ευελιξία και η αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού αποτελεί βασική αρχή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αφού δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να χρησιμοποιήσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους και το χρόνο τους σωστά καθώς και να μπορούν να εφαρμόζουν σε πραγματικές συνθήκες όλα όσα έμαθαν.⁶ Οι ενήλικοι φέρουν ένα σύνολο εμπειριών και αξιών που το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να αναζητά μέσα από δραστηριότητες, έτσι ώστε να στηριχθεί πάνω σε αυτές η νέα γνώση. Έχουν συγκεκριμένους στόχους και προσδοκίες που μπορούν να ελέγξουν αν ταυτίζονται με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των ενοτήτων που θα μελετήσουν μόνο εάν αυτά είναι σαφώς καθορισμένα στην αρχή του κεφαλαίου.

Η βασικότερη απαίτηση από το εκπαιδευτικό υλικό στην εκπαίδευση από απόσταση είναι ότι πρέπει να είναι έτσι δομημένο και σχεδιασμένο, ώστε να εμπεριέχει τα

κατάλληλα στοιχεία που θα εξασφαλίζουν σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό τις διδακτικές λειτουργίες με όσο το δυνατόν λιγότερη βοήθεια από το διδάσκοντα.⁷

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Στην παρούσα συγχρονική- περιγραφική μελέτη το δείγμα αποτέλεσαν 31 φοιτητές του βου εξαμήνου του τμήματος Ιατρικών Εργαστηρίων του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Θεσσαλονίκης και με κριτήριο να έχουν διδαχτεί το μάθημα της Γενετικής. Η δειγματοληψία ευκολίας, επιλέχθηκε ως η καταλληλότερη μέθοδος για τη συλλογή δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο που έχει χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας διαμορφώθηκε προσεκτικά, μετά από συστηματική μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και της αρχιτεκτονικής συναφών ερευνών με ερωτηματολόγιο. Προηγήθηκε προφορική ενημέρωση συγκατάθεση των φοιτητών για συμμετοχή στην μελέτη ενώ η απόδοση του διδακτικού υλικού έγινε από την ίδια την ερευνήτρια, μετά από συνεννόηση με τις διδάσκουσες καθηγήτριες, ώστε να δοθούν οι απαραίτητες διευκρινήσεις σχετικά με το υλικό, αλλά και για να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος για μελέτη. Η συλλογή των δεδομένων της μελέτης έγινε από τον Μάρτιο του 2011 έως και τον Απρίλιο του 2011.

Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Το ερωτηματολόγιο που έχει χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας διαμορφώθηκε προσεκτικά, ενώ χρησιμοποιήθηκαν επιλεγμένες ερωτήσεις από τα ήδη υπάρχοντα ερωτηματολόγια που πραγματεύονταν το συγκεκριμένο ή παρεμφερές θέμα.⁸ Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 32 ερωτήσεις και είναι δομημένο σε έξι κατά κύριο λόγο κατηγορίες ερωτήσεων οι οποίες κρίθηκαν ότι είχαν άμεση σχέση με τις προς διερεύνηση κυρίως υποθέσεις εργασίας. Η πρώτη ενότητα ερωτήσεων καταγράφει τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στη μελέτη. Η δεύτερη ενότητα ερωτήσεων καταγράφει τις απόψεις των φοιτητών σχετικά με τη γνωστική εγκυρότητα και επάρκεια του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού που αφορά τη Γενετική. Η τρίτη ενότητα περιέχει ερωτήσεις για την καταγραφή των απόψεων των φοιτητών σχετικά με τη συμβατότητα με τις αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, του εκπαιδευτικού υλικού. Η τέταρτη κατηγορία ερωτήσεων καταγράφει τη Συμβατότητα του υλικού με τις αρχές της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης ενώ η πέμπτη και έκτη κατηγορία διερευνά την τεχνική αρτιότητα του υλικού καθώς και καταγράφει τις προτάσεις των υποκειμένων της έρευνας για τη βελτίωση του υλικού. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ανοιχτές και κλειστές ερωτήσεις που έχουν τη μορφή¹¹

μιας ποσοτικής διαβαθμιστικής επιλογής, (με βάση την πενταβάθμια κλίμακα Likert που εκτείνεται από το 1 – Καθόλου έως το 5 - Πολύ). Οι σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών που έχουν προσδιορισθεί θα διερευνηθούν μέσω των κλειστών ερωτήσεων. Η χρήση των ανοικτών ή μετακωδικοποιημένων ερωτήσεων έγινε κυρίως γιατί αυτές επιτρέπουν στους ερωτώμενους να δώσουν μη δομημένες απαντήσεις, ευέλικτες, ενώ μπορεί να αποδώσουν στην έρευνα μη αναμενόμενες ή απρόβλεπτες απαντήσεις, οι οποίες είναι ικανές να υποδείξουν υποθέσεις που δεν έχουν προβλεφθεί και εξεταστεί.⁹ Ουσιαστικά παρέχουν τη δυνατότητα στην προκαταρκτική φάση μιας γενικότερης έρευνας να εμφανιστούν καινούργιες μεταβλητές, προσανατολίζοντας την έρευνα προς καινούρια ερευνητικά σχήματα ωθώντας την ώστε να προχωρήσει σε βάθος. Βασικό τους μειονέκτημα όμως είναι ότι τα στοιχεία που εξάγονται είναι δυσκολότερο να κωδικοποιηθούν απ' ό,τι τα στοιχεία της δομημένης απάντησης.¹⁰

Η τελική σειρά των ερωτήσεων είναι τέτοια ώστε η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου να προχωρεί από τη μία ερώτηση στην άλλη με λογικό και φυσικό τρόπο. Καταβλήθηκε επίσης ιδιαίτερη φροντίδα, ώστε να μην επηρεάζεται η απάντηση της κάθε ερώτησης από τις απαντήσεις που έχουν προηγηθεί. Για την εξασφάλιση της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε στην

παρούσα έρευνα, ελέγχθηκε η φαινομενική εγκυρότητα, το κατά πόσο δηλαδή οι ερωτήσεις ήταν κατάλληλες για τη συγκεκριμένη έρευνα και μπορούν να απαντηθούν από τους φοιτητές. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος, προηγήθηκε η διαδικασία της πιλοτικής έρευνας στο εργαστήριο της έρευνας με στόχο τον εντοπισμό των αδυναμιών του ώστε να υπάρξει ανατροφοδότηση από τους ερωτώμενους και τελική διορθωτική παρέμβαση πριν την απόδοση των ερωτηματολογίων στα υποκείμενα της έρευνας για συμπλήρωση. Επίσης δόθηκε το δικαίωμα στους φοιτητές να συμπληρώσουν στο σπίτι τους και να επιστρέψουν τα ερωτηματολόγια μετά την ολοκλήρωση της μελέτης του διδακτικού υλικού μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή και στις διδάσκουσες του εργαστηριακού τους μαθήματος. Η παραπάνω διαδικασία εμπεριέχει τον κίνδυνο ορισμένοι φοιτητές να μην επιστρέψουν ποτέ το ερωτηματολόγιο, με αποτέλεσμα το δείγμα από το οποίο θα προέρχονται τα προς ανάλυση δεδομένα να διαφέρει από το προσδοκώμενο δείγμα. Ωστόσο, η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους φοιτητές στο σπίτι τους, εξασφαλίζει μεγαλύτερη εγκυρότητα στην όλη ερευνητική προσπάθεια, καθώς περιορίζεται σημαντικά ο κίνδυνος των πρόχειρων και βιαστικών απαντήσεων.

Στατιστική Ανάλυση

Η ανάλυση ακολούθησε την παρακάτω διαδικασία. Προηγήθηκε έλεγχος και αρίθμηση των ερωτηματολογίων και έγινε προσπάθεια για την κωδικοποίηση των δύο ανοικτών ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Ακολούθως, αναλύθηκαν οι συχνότητες κάθε μεταβλητής «ανεξάρτητης» και «εξαρτημένης» όπως προέκυψαν από τις απαντήσεις στις προκατασκευασμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων εφαρμόστηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση μετά την κωδικοποίηση και καταχώρηση των μεταβλητών.

Η ανάλυση των δεδομένων και η συσχέτιση των «ανεξάρτητων» και «εξαρτημένων» μεταβλητών οδηγούν σε ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με τη ποιότητα και την καταλληλότητα του εκπαιδευτικού υλικού για καθένα από τους άξονες που περιγράφηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο αρκεί, κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων σύμφωνα με τους Ανδρεαδάκη και Βάμβουκα ¹¹, να αποφευχθούν υποκειμενικές κρίσεις και εκτιμήσεις «αλλά αντικειμενική και απρόσωπη- αποστασιοποιημένη θέαση των πραγμάτων». Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με το πρόγραμμα Statistical Package of Social Sciences SPSS ver. 13.0.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν 31 άτομα (N=31) και αν συσχετισθεί με το σύνολο των 45 σπουδαστών στους οποίους μοιράστηκε εκπαιδευτικό υλικό, ο βαθμός αναταπόκρισης στην έρευνα ήταν 68,8% (Response rate 68,8%). Από τους συμμετέχοντες στη μελέτη, το 22,6% ήταν άνδρες (n=7) και το 77,4% ήταν γυναίκες (n=24). Όσον αφορά στην ηλικιακή κατανομή του δείγματος, ποσοστό 67,7% των σπουδαστών ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα των 18-24 χρόνων ενώ ένα ποσοστό 32,3% ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 25-40 ετών, (Πίνακας 1).

Σε σχέση με προηγούμενη επαφή τους με υλικό εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης το 90,3% των σπουδαστών δήλωσαν πως δεν είχαν προηγούμενη επαφή, σε αντίθεση με το 9,7% που δήλωσαν πως είχαν σχετική εμπειρία.

Στον πρώτο άξονα Αξιολόγησης του εξ Αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού που αφορούσε τον Προγεννητικό έλεγχο, το 71% θεωρεί επίκαιρη τη βιβλιογραφία του εντύπου κατά «Πολύ», ένα 25,8% «Αρκετά» επίκαιρη, ενώ το 3,2% (1 σπουδαστής) των υποκειμένων δηλώνει πως τη βρίσκει «Μέτρια» επίκαιρη.

Στο δεύτερο άξονα Αξιολόγησης που διερευνά τη συμβατότητα του υλικού με τις Αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σε σχέση με την επάρκεια του αριθμού των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων αυτοαξιολόγησης το 58,1% των ερωτηθέντων σπουδαστών, τις θεώρησαν «Πολύ» επαρκείς, το 36,5%

«Αρκετά» επαρκείς, ενώ ποσοστό 6.5%, «Μέτρια» επαρκείς. Παρόμοια εικόνα παρουσιάζουν και οι απαντήσεις σχετικά με την άποψη των σπουδαστών για τη δυνατότητα προσαρμογής του υλικού στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των σπουδαστών ενηλίκων, όπου το συνολικό ποσοστό θετικών απαντήσεων ανέρχεται στο 93,6%, 2 ερωτώμενοι θεώρησαν πως η ένδειξη «Λίγο» τους εκπροσώπησε στη δεδομένη ερώτηση.¹⁵ (Πίνακας 2). Αναφορικά με το κατά πόσο συνδέονται οι Μελέτες περίπτωσης που αναφέρονταν στο εκπαιδευτικό υλικό με την εμπειρία τους, ποσοστό 83,9% απάντησαν «Πολύ» ενώ ένα ποσοστό 116,2% των ερωτώμενων ανεπιτυχή τη σύνδεση των Μελετών περιπτώσεων με την εμπειρία τους (Πίνακας 2).

Στον τρίτο άξονα Αξιολόγησης όπου εξετάζεται η συμβατότητα του υλικού με τις αρχές της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, (Πίνακας 3), η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων, αξιολόγησε το εκπαιδευτικό υλικό ως «Πολύ Καλό» σε όλα τα κριτήρια (ελεύθερη επιλογή του χρόνου μελέτης του εντύπου, κατάτμηση μελέτης σε μικρές ενότητες, προώθηση του εξατομικευμένου τρόπου μάθησης κ.α.).

Ειδικότερα, στον άξονα που αφορά στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού στο κατά πόσο επιτρέπει την ελεύθερη επιλογή του τόπου και του χρόνου μελέτης του και

στη δυνατότητα που παρέχει στον αναγνώστη να ακολουθήσει τους δικούς του προσωπικούς ρυθμούς μελέτης, η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 96,8% απάντησε επιλέγοντας τις ενδείξεις «Πολύ» και «Αρκετά», ενώ μόνο ένας σπουδαστής χαρακτήρισε τις δυνατότητες αυτές επιλέγοντας την ένδειξη «Μέτρια».

Στην ερώτηση κατάτμησης του εκπαιδευτικού υλικού από τον συγγραφέα σε μικρές ενότητες, και στην ερώτηση σχετικά με το εάν προωθεί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό τον εξατομικευμένο τρόπο μάθησης ποσοστό 90,3% απάντησε «Πολύ» και «Αρκετά» στην πρώτη ερώτηση και αντίστοιχα ποσοστό 87,1% στην δεύτερη ερώτηση, ενώ «Μέτρια» απάντησε ένα ποσοστό 9,7% στην πρώτη ερώτηση και ένα ποσοστό 12,9% στη δεύτερη ερώτηση.

Στον Τέταρτο Άξονα Αξιολόγησης σε ερώτηση που αφορούσε το μέγεθος – βάρος του τόμου του εκπαιδευτικού υλικού και κατά πόσο αυτό διευκόλυνε τη μελέτη του υλικού (Πίνακας 4), ένα ποσοστό 12,9% των ερωτώμενων απάντησα «Μέτρια», σε αντίθεση με το 87,1% (ενδείξεις «Πολύ», «Αρκετά») που συμφώνησαν στο «ιδανικό» του κάθε τόμου του εκπαιδευτικού πακέτου. Στην τελευταία ερώτηση του άξονα οι φοιτητές κλήθηκαν να απαντήσουν στο αν θεωρούν πως υπάρχουν σαφείς και επεξηγηματικοί τίτλοι και υπότιτλοι στις ενότητες του εντύπου. Ποσοστό 93,5% των

σπουδαστών, απάντησαν με τις θετικές επιλογές «Πολύ», «Αρκετά», ενώ ένας σπουδαστής απάντησε «Λίγο» και ένας «Αρκετά».

Στον Πέμπτο Άξονα Αξιολόγησης που περιλαμβάνει δύο ερωτήσεις ανοικτού τύπου (Θεωρείτε πως το υλικό που μελετήσατε παρουσιάζει αδυναμίες; Καταθέστε τις προτάσεις σας για βελτίωση της δομής, του περιεχομένου του και της αισθητικής εμφάνισης του εκπαιδευτικού υλικού), οι φοιτητές δεν έκαναν προτάσεις βελτίωσης σε ποσοστό 80.6% στην πρώτη ερώτηση και 74,2% στη δεύτερη. Καταγράφηκαν όμως και κάποιες προτάσεις ορισμένων αξιολογητών που θα προτιμούσαν το υλικό με έγχρωμη εικονογράφηση, με τόμο μικρότερου βάρους τόμου, με περισσότερα στατιστικά στοιχεία και με διαφορετικό εξώφυλλο.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Με την επεξεργασία του ερευνητικού υλικού προέκυψαν ορισμένες διαπιστώσεις που βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με τις ερευνητικές υποθέσεις της εργασίας.

Από την παρουσίαση και ανάλυση που προηγήθηκε κρίνεται πολύ ικανοποιητική η εικόνα του έντυπου εκπαιδευτικού υλικού που απορρέει από την παρούσα έρευνα, στην πενταβάθμια κλίμακα που επιλέχθηκε, από ερωτήματα που διερευνούν τη συμβατότητά του με τις αρχές της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ειδικότερα σε όλους

τους Άξονες συναντώνται πολύ υψηλά ποσοστά προτιμήσεων θετικών επιλογών. Οι ερωτώμενοι φοιτητές στην εκτίμησή τους για το έντυπο εκπαιδευτικό υλικό στο αντικείμενο του Προγεννητικού Ελέγχου δε παρουσιάζουν ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις, στις οποίες να εντοπίζεται κάποια τάση δυσαρέσκειας, γεγονός που οδηγεί στη διαπίστωση ότι το έντυπο υλικό έχει πολλά δυνατά σημεία. Η μελέτη και ανάλυση των αποτελεσμάτων επέτρεψε τον εντοπισμό των αδύνατων σημείων του υλικού αυτού.

Είναι φανερό πως οι φοιτητές έμειναν πλήρως ικανοποιημένοι από την επίκαιρη και επαρκή βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε κατά τη συγγραφή του, την επιστημονικότητα του γνωστικού αντικείμενου, τη σαφήνιά του και τη δυνατότητα να καλύπτει τα κενά των προηγούμενων γνώσεων των σπουδαστών στο αντικείμενο μελέτης, δυνατότητες που διερευνήθηκαν στον Πρώτο Άξονα Αξιολόγησης ενώ τα αποτελέσματα της διερεύνησης επιβεβαιώνουν την πρώτη ερευνητική υπόθεση. Η Βοσνιάδου¹⁷ αναφέρει πως οι εκπαιδευτικοί πρέπει να χτίζουν πάνω στις προϋπάρχουσες γνώσεις των εκπαιδευόμενων και μετά να τους οδηγούν σ' ωριμότερες κατανοήσεις ενώ κατά την ίδια η παραγκώνιση της προϋπάρχουσας γνώσης μπορεί να οδηγήσει στη διαμόρφωση εσφαλμένων αντιλήψεων.

Στο Δεύτερο Άξονα αξιολόγησης, οι φοιτητές συμφώνησαν πως το υλικό παρουσιάζει συμβατότητα με τις Αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων επαληθεύοντας τη δεύτερη ερευνητική υπόθεση της ερευνήτριας. Δυνατά στοιχεία του υλικού ήταν ο επαρκής αριθμός δραστηριοτήτων και ασκήσεων αυτοαξιολόγησης, παράγοντες καθοριστικοί κατά τη Βασάλα²⁰ στην κατάκτηση των εκπαιδευτικών στόχων και στην ανάπτυξη ικανοτήτων. Με τις ασκήσεις οι εκπαιδευόμενοι εμπλέκονται ενεργητικά και έμπρακτα στη μαθησιακή διαδικασία και επιτυγχάνουν την ανατροφοδότησή τους όσον αφορά την πορεία της μάθησής τους. Σχεδόν ομόφωνα οι φοιτητές τόνισαν την σαφήνεια στους Στόχους και στα Προσδοκώμενα Αποτελέσματα του υλικού, στοιχεία απαραίτητα για τον έλεγχο της προόδου του κάθε μελετητή. Σύμφωνα με τον Ματραλή η ύπαρξή τους είναι απαραίτητη αφού καθοδηγούν και ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο αλλά βοηθούν και τους δημιουργούς του υλικού στη συγγραφή του.¹⁸⁻²⁰ Η Αθανασούλα - Ρέππα^{21,22} αναφέρει πως θα πρέπει όχι απλά να υπάρχουν στο κείμενο ο Στόχος και τα Προσδοκώμενα Αποτελέσματα αλλά επιβάλλεται να χαρακτηρίζονται από σαφήνεια ειδάλλως θα αποτελέσουν πηγή άγχους για τους εκπαιδευόμενους. Η εικόνα που προβλήθηκε μέσα από συγκεκριμένα ερωτήματα που εμπεριέχονται στο Δεύτερο Άξονα

Αξιολόγησης εντοπίζει την ανάγκη για μεγαλύτερη προσαρμογή του υλικού στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα και στις εμπειρίες των σπουδαστών, καθώς καταγράφηκε και μια αρνητική απάντηση (Λίγο) στην σύνδεση των Μελετών Περίπτωσης με την άμεση ή έμμεση εμπειρία των σπουδαστών. Η ανάγκη που έχει εντοπισθεί όμως, πιθανό να οφείλεται στο γεγονός πως το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων σπουδαστών στην έρευνα (67,7%) ανήκε στην ηλικιακή ομάδα των 18-24 ετών, ήταν 61,3% άγαμοι και το 67,7% ήταν άτεκνοι και επομένως οι εμπειρίες ζωής που αναφέρονται στις μελέτες περίπτωσης απέχουν από τις άμεσες εμπειρίες τους και ενδιαφέροντά τους.

Ο Τρίτος Άξονας Αξιολόγησης και συγκεκριμένα τα ερωτήματα που διερευνούν τη συμβατότητα του έντυπου υλικού με τις αρχές της Ανοικτής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΑεξΑΕ), αποκάλυψαν μεγάλη συμβατότητα του έντυπου εκπαιδευτικού υλικού με τις αρχές της ΑεξΑΕ, επαληθεύοντας την τρίτη υπόθεση εργασίας. Πιο συγκεκριμένα το διδακτικό υλικό στην ΑεξΑΕ επιτρέπει την ελεύθερη επιλογή του τόπου και του χρόνου μελέτης του και παρέχει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να ακολουθήσει τους δικούς του προσωπικούς ρυθμούς μελέτης, γεγονός που υπακούει σε βασική αρχή της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, που ευνοεί τον προσωπικό τρόπο μάθησης αλλά και επιβεβαιώνει την

τρίτη υπόθεση εργασίας.¹³ Στον Άξονα αυτό προβλήθηκε η επιθυμία των σπουδαστών για κατάτμηση της ύλης σε μικρότερες ενότητες και η ανάγκη τους για επαναπροσδιορισμό των εισαγωγικών παρατηρήσεων με στόχο τη δυναμικότερη προώθηση του εξατομικευμένου τρόπου μάθησης.

Τέλος, επαληθεύτηκε η τέταρτη ερευνητική υπόθεση σύμφωνα με την οποία το έντυπο εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να έχει συμπαγές κείμενο, με κατανοητή ροή λόγου και τεκμηριωμένα στοιχεία που ενισχύουν την αρτιότητα και επιστημονικότητά του²³ με φιλικό ύφος, γλώσσα κατανοητή, σωστή σύνταξη, ορθογραφία. Στην περίπτωση του συγκεκριμένου υλικού τα στοιχεία αυτά δημιουργήσαν προβλήματα στους αξιολογητές. Οι ερωτήσεις που προσπάθησαν να αποκαλύψουν την Τεχνική Αρτιότητα του Υλικού ολοκλήρωσαν την πολύ καλή εικόνα του εντύπου αφού οι προτιμήσεις των σπουδαστών εντοπίστηκαν σε μεγάλα ποσοστά στις επιλογές «Πολύ», «Αρκετά» ενώ παρουσίασαν την εικόνα ενός φιλικού κειμένου που παρουσιάζεται με καθοδηγητικό, ευχάριστο, ελκυστικό τρόπο, με μέγεθος γραμματοσειράς ιδανική για μελέτη του εντύπου από ενήλικες ενώ παρουσιάζει μια νοηματική συνοχή και σύνδεση των ενοτήτων. Παράλληλα όμως, εντοπίστηκε και η ανάγκη των σπουδαστών για μικρότερο βάρος του κάθε τόμου του εκπαιδευτικού πακέτου, είτε γιατί το μέγεθός

του (αριθμός σελίδων) δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες που είχαν για ένα ακαδημαϊκό σύγγραμμα, είτε γιατί αναλογιζόμενοι πως είναι ένα κεφάλαιο της Γενετικής θα έπρεπε ίσως και να έχει μικρότερο αριθμό σελίδων (μη έχοντας φυσικά το μεγαλύτερο ποσοστό τους εμπειρία από βιβλία της ΑεξΑΕ), είτε γιατί αναφέρονται στην ποιότητα της βιβλιοδεσίας.

Τέλος, διαφαίνεται και το αίτημα των σπουδαστών για μεγαλύτερη σαφήνεια στους επεξηγηματικούς τίτλους και υπότιτλους των ενοτήτων όπου στο τελευταίο Μέρος του ερωτηματολογίου καλούνται οι αξιολογητές να κάνουν προτάσεις για τη βελτίωση του υλικού. Αξιοσημείωτο είναι πως το μεγαλύτερο ποσοστό τους δεν απάντησε στις 2 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου επιλογή που πιθανώς να συνεπάγεται πως θεωρούν το υλικό ιδανικό και χωρίς αδυναμίες και επομένως δεν επιδέχεται καμιά πρόταση βελτίωσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα του ελέγχου αποτελεσματικότητας έδειξαν ότι το συγκεκριμένο υλικό σε γενικές γραμμές είναι από καλό έως πολύ καλό. Τα κείμενά του είναι συμπαγή και κατανοητά, υπάρχουν παράλληλα κείμενα, επεξηγήσεις, δραστηριότητες, επεξηγηματικά σχόλια, ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, οδηγοί

πραιτέρω μελέτης, συνόψεις και κρίθηκε πως είναι συμβατό για εκπαίδευση ενηλίκων από απόσταση.

Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού στηρίχθηκε στο θεωρητικό μοντέλο του West-Λιοναράκη αφού παράλληλα συνεκτιμήθηκαν κυρίως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης ομάδας των σπουδαστών χρηστών του υλικού, οι Αρχές Μάθησης Ενηλίκων, τα Εμπόδια στη Μάθηση Ενηλίκων αλλά και οι βασικές αρχές που πρέπει να χαρακτηρίζει ένα εκπαιδευτικό υλικό συμβατό με τις ιδιαιτερότητες της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι οι φοιτητές έμειναν ικανοποιημένοι από τη γνωστική εγκυρότητα και επιστημονική επάρκεια του υλικού, ενώ το εκπαιδευτικό πακέτο πέτυχε να μετασχηματίσει τις εσφαλμένες αντιλήψεις τους στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, αλλά και να συνδέσει τις προηγούμενες γνώσεις με νέες. Επίσης η συμβατότητα του υλικού με τις Αρχές της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Ενηλίκων κρίνεται πετυχημένη αφού στη συντριπτική πλειοψηφία των ερωτήσεων των συγκεκριμένων αξόνων διερεύνησης οι ερωτώμενοι απάντησαν θετικά. Τελικά προκύπτει, πως το εκπαιδευτικό υλικό πέτυχε το στόχο του, αφού χαρακτηρίζεται από Επιστημονική Εγκυρότητα, Τεχνική Αριότητα, από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων φοιτητών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Λιοναράκης Α, & Λυκουργιώτης Α. Ανοικτή και Παραδοσιακή Εκπαίδευση. Στο Βεργίδης Δ, Λιοναράκης Α, Λυκουργιώτης Α, Μακράκης Β, Ματραλής Χ., Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Θεσμοί και Λειτουργίες. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 1998-1999.
2. Race Ph. 500 Πρακτικές Συμβουλές για την Ανοικτή και Ευέλικτη Εκπαίδευση μτφρ. Βακοπούλου Μ, και Ζουγανέλη Κ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2001.
3. Bird M, Hammersley M, Gomm R & Woods P. Εκπαιδευτική έρευνα στην πράξη. Εγχειρίδιο μελέτης Study Manual. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, 1999.
4. Λιοναράκης Α. Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης στο Λιοναράκης Α. Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Παιδαγωγικές και τεχνολογικές εφαρμογές, ανθολόγιο κειμένων για την ενότητα Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. ΕΑΠ, Πάτρα, 2003.
5. Κόκκος Α. Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το Πεδίο, οι Αρχές Μάθησης, οι Συντελεστές Τόμος Α', Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ΕΑΠ, Πάτρα, 1999.
6. Βασάλα Π, Λιοναράκης Α, Μαυροειδής Η. Οι Ασκήσεις/ Δραστηριότητες στην

- Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Μία Έρευνα με φοιτητές της ΘΕ «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. ΕΑΠ. Πάτρα, 2003.
7. Βεργίδης Δ, Καραλής Θ, «Εκπαίδευση Ενηλίκων: Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων». Πάτρα: Ε.Α.Π., 1999.
8. Παρασκευόπουλος Ι *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. (Τόμος 1). Αθήνα: Ιδίου, 1993.
9. Βάμβουκας Μ Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία. Αθήνα: Γρηγόρη, 2002.
10. Cohen L & Manion, L *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας* μτφρ. Χρυσούλα Μητσοπούλου και Μάνια Φιλοπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο, 1994.
11. Διαδυκτιακή ιστοσελίδα http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SY_NEDRIOU/synedrio/html/sect2/34.htm (Ημερομηνία πρόσβασης: 4/10/2009).
12. Ανδρεαδάκης Ν, Βάμβουκας Μ Οδηγός για την εκπόνηση και τη σύνταξη γραπτής ερευνητικής εργασίας: σεμιναριακής, πτυχιακής, διπλωματικής, Αθήνα: Ατραπός, 2005.
13. Σιγάλα Μ. Αξιολόγηση παραγόντων για την ανάπτυξη και τον σχεδιασμό της μάθησης εξ αποστάσεως μέσω του Διαδικτύου. Στην Α .. Λιοναράκης (επιμ.), Πρακτικά 1ου Πανελλήνιου Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Τόμ. ΙΙ, σελ.877-889, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 2001.
14. Ματραλής Χ Το έντυπο υλικό στην εκπαίδευση από απόσταση. Στο Κόκκος Α, Λιοναράκης Α, Ματραλής Χ, και Παναγιωτακόπουλος Χ, Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό υλικό και οι νέες τεχνολογίες. Τομ.Γ, Πάτρα: ΕΑΠ., 1998.
15. Rogers Α. Η Εκπαίδευση Ενηλίκων. Αθήνα: Μεταίχμιο, 1999.
16. Διαδικτυακή ιστοσελίδα: http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SY_NEDRIOU/synedrio/html/sect3/126.htm (Ημερομηνία πρόσβασης: 27/4/2006).
17. Διαδικτυακή ιστοσελίδα: http://users.sch.gr/gmalandr/florina2066-07/pdf_files/DiD_Posmatmathites.Pdf (Ημερομηνία πρόσβασης: 1/2/2009).
18. Βασάλα Π, Λιοναράκης Α, Μαυροειδής Η, Χατζηπλής Π. Οι Ασκήσεις/Δραστηριότητες στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Μια έρευνα με Προπτυχιακούς και Μεταπτυχιακούς Σπουδαστές του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), Πρακτικά 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση Τόμ. Α΄,

- σελ.109-123, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο,2005.
19. Ματραλής Χ, Ύπαρξη-Σχεδιασμός ειδικού εκπαιδευτικού υλικού. Στο Βεργίδης Δ, Λιοναράκης Α, Λυκουργιώτης Α, Μακράκης Β, Ματραλής Χ. Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση τομ. Α: Θεσμοί και Λειτουργίες, σελ. 47-55, Πάτρα: ΕΑΠ, 1999.
20. Μπάνου Α, "Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ζητήματα ορολογίας και μεθοδολογίας" στο Λιοναράκης Α (επ.) Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Αθήνα: Προπομπός, 2001.
21. Αθανασούλα - Ρέππα Α. Ο καθηγητής σύμβουλος και η παρέμβασή του στην αντιμετώπιση του Άγχους stress των εκπαιδευομένων στην ΑεξΑΕ. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), Πρακτικά Εισηγήσεων 2^{ου} Πανελλήνιου για την ΑεξΑΕ, σελ.112-118, Αθήνα: Προπομπός, 2003.
22. Αθανασούλα - Ρέππα Α. Ο ρόλος του καθηγητή συμβούλου στην ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), ΑεξΑΕ Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης, σελ. 78-107, Αθήνα: Προπομπός, 2006.
23. Λιοναράκης Α. Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μια ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού, στο Λιοναράκης Α. (επιμ.) Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεων Εκπαίδευση, σελ. 33-52, Προπομπός, Αθήνα, 2001.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1: Κατανομή του δείγματος της μελέτης ανάλογα με το φύλο και την ηλικία.

Μεταβλητές	% (n/N)
Φύλο	
<i>Ανδρες</i>	22,6 (7/31)
<i>Γυναίκες</i>	77,4 (24/31)
Ηλικία	
<i>18-24</i>	67,7 (21/31)
<i>25-29</i>	6,5 (2/31)
<i>30-34</i>	16,1 (5/31)
<i>35-40</i>	9,7 (3/31)

Πίνακας 2: Κατανομή του δείγματος της μελέτης με βάση τη συμβατότητα του υλικού ως προς τις Αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Μεταβλητές	% (n/N)
Εμπειρία εξ αποστάσεως εκπαίδευση	
<i>Ναι</i>	9,7 (3/31)
<i>Όχι</i>	90,3 (28/31)
Επίκαιρη βιβλιογραφία	
<i>Μέτρια</i>	3,2 (1/31)
<i>Αρκετά</i>	25,8 (8/31)
<i>Πολύ</i>	71,0 (22/31)
Επαρκής βιβλιογραφία	
<i>Αρκετά</i>	35,5 (11/31)
<i>Πολύ</i>	64,5 (20/31)
Επάρκεια ασκήσεων	
<i>Μέτρια</i>	6,5 (2/31)
<i>Αρκετά</i>	35,5 (11/31)
<i>Πολύ</i>	58,1 (18/31)
Προσαρμογή του υλικού στις ανάγκες των ενηλίκων	
<i>Λίγο</i>	6,5 (2/31)
<i>Μέτρια</i>	9,7 (3/31)
<i>Αρκετά</i>	19,4 (6/31)
<i>Πολύ</i>	64,5 (20/31)
Σύνδεση Μελετών Περίπτωσης με την εμπειρία των ενηλίκων	
<i>Λίγο</i>	6,5 (2/31)
<i>Μέτρια</i>	9,7 (3/31)
<i>Αρκετά</i>	22,6 (7/31)
<i>Πολύ</i>	61,3 (19/31)

Πίνακας 3: Κατανομή του δείγματος της μελέτης με βάση τη συμβατότητα του υλικού ως προς τις Αρχές της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Μεταβλητές	% (n/N)
Ελεύθερη επιλογή τόπου και ρυθμού μελέτης	
<i>Μέτρια</i>	3,2 (1/31)
<i>Αρκετά</i>	22,6 (7/31)
<i>Πολύ</i>	74,2 (23/31)
Κατάτμηση μελέτης	
<i>Μέτρια</i>	9,7 (3/31)
<i>Αρκετά</i>	22,6 (7/31)
<i>Πολύ</i>	67,7 (21/31)
Πραγματοποίηση ελέγχου προόδου με στόχους και προσδοκώμενα αποτελέσματα	
<i>Μέτρια</i>	3,2 (1/31)
<i>Αρκετά</i>	35,5 (11/31)
<i>Πολύ</i>	61,3 (19/31)
Προώθηση εξατομικευμένου τρόπου μάθησης	
<i>Μέτρια</i>	12,9 (4/31)
<i>Αρκετά</i>	12,9 (4/31)
<i>Πολύ</i>	74,2 (23/31)
Μέγεθος υλικού διευκολύνει ενήλικο	
<i>Μέτρια</i>	12,9 (4/31)
<i>Αρκετά</i>	22,6 (7/31)
<i>Πολύ</i>	64,5 (20/31)
Σαφήνεια τίτλων και υπότιτλων	
<i>Λίγο</i>	3,2 (1/31)
<i>Μέτρια</i>	3,2 (1/31)
<i>Αρκετά</i>	29,0 (9/31)
<i>Πολύ</i>	64,5 (20/31)

Πίνακας 4: Κατανομή του δείγματος της μελέτης με βάση τον εντοπισμό αδυναμιών και τις προτάσεις τους για τη βελτίωση του υλικού

Μεταβλητές	% (n/N)
Αδυναμίες του υλικού	
<i>Έγχρωμη εικονογράφηση</i>	6,5 (2/31)
<i>Χωρίς αδυναμίες</i>	12,9 (4/31)
<i>Δεν απάντησαν</i>	80,6 (25/31)
Προτάσεις βελτίωσης	
<i>Βάρος τόμου</i>	3,2 (1/31)
<i>Έγχρωμη εικονογράφηση</i>	9,7 (3/31)
<i>Εξώφυλλο</i>	6,5 (2/31)
<i>Επιπλέον στατιστικά στοιχεία</i>	3,2 (1/31)
<i>Χωρίς αδυναμίες</i>	3,2 (1/31)
<i>Δεν απάντησαν</i>	74,2 (23/31)